

Marokkaan wil eerlijke journalistiek, geen geslijm

De benadering van Marokkaanse jongeren door journalisten is vaak karikaturaal en kan echt anders. Al lost dat het etnische conflict niet op, zegt **Peter Tetteroo**.

Bevrijdend, zoals Ahmed Marcouch, stadsdeelvoorzitter van de Amsterdamse wijk Overtoomse Veld, benoemt wat allang bekend is: dat de positie van Marokkaanse jongeren in Nederland een groot probleem is. Het is een veelbereden stokpaardje, maar meestal door politici met een electorale missie. Marcouch lijkt, vooralsnog, oprecht. Als (witte) tv-journalist die in het land der blinden door collega's naar voren wordt geduwd als specialist, onderschrijf ik de bevindingen van Fleur Jurgens (Forum, 23 maart) en van Marcouch (Forum, 5 april).

Sterker: ik denk dat ze zich nog hebben ingehouden. Ik ben ervan overtuigd dat de toekomst ons genadeloos zal confronteren met onze naïviteit. Je kunt niet straffeloos tienduizenden jongeren koest zien te houden terwijl ze een uitkering als enig vooruitzicht hebben.

De manier waarop wij deze groep benaderen, is karikaturaal. Als wij een Marokkaan op televisie laten zien is het of een arrivé (en allang geen representant meer van de groep die ons zou moeten interesseren) of hij is op afstand gefilmd, terwijl hij met stenen gooit.

Om het nog verwarrender te maken voeg ik een element aan de discussie toe dat ogenschijnlijk haaks staat op het voorafgaande. Het is namelijk mijn ervaring dat je alleen met Marokkanen kunt communiceren als je hen serieus neemt, honderd procent eerlijk

bent en hen met respect behandelt, kortom: doet wat volkomen vanzelfsprekend zou moeten zijn.

Als journalisten zijn wij gewend de werkelijkheid een handje te helpen om ons doel te bereiken. Glad als een aal kunnen we zijn, om iemand te overreden voor een interview. Het is een arena waarin we ons thuis voelen. En we zijn gewend onze zin te krijgen. Het interessante is: bij deze groep werkt het niet. Als je niet oprecht bent in je bedoelingen, trapt geen Marokkaan erin. Dat fascineert het me. Kan ik het verklaren? Ten dele.

De afgelopen maanden had ik weer intensief contact met Nederlandse Marokkanen omdat ik in de Utrechtse wijk Zuilen een groep jongens zocht die ik veertien jaar geleden had geportretteerd. Het is moeilijk te definiëren, maar ikervaar het als een opluchting: het bijna ééndimensionale contact als je Marokkanen benadert.

Opzet van de documentaire was te kijken wat er was geworden van de jongeren van toen. Maar de verhouding tussen media en Marokkanen is rampzalig. Weken zwierf ik door de straten van Zuilen. Niemand wilde iets met me te maken hebben. Alleen bij de jongens van toen manifesteerde zich een primaïr plichtsgevoel, omdat we 'elkaar kenden'. Geen van hen wilde graag gefilmd worden, toch werkten ze mee. 'Vanwege onze vriendschap,' zei er een. Terwijl ik tot mijn schaamte moest bekennen in al die jaren weinig naar hen te hebben omgekeken.

Maar ook: een jongen zei na het interview dat hij de montage graag wilde zien. Want het zou jammer zijn als het resultaat van mijn knipwerk iets anders weergaf dan hij bedoelde. En als hij achteraf langs moest komen, gingen wij dat niet leuk vinden. Dat wist hij zeker.

Een wat grofstoffelijke benadering, maar wel duidelijk.

Vrouwenfestival Women Inc. in de Beurs van Berlage in Amsterdam, 2005.

Ik beperk me bij deze beschouwing tot Marokkanen, maar hetzelfde geldt voor Turken, Georgiërs of Pakistanen, in ieder geval: andere culturen dan de onze. Culturen die zich minder soepel en geslepen door de Nederlandse maatschappij bewegen. Culturen die, heel naïef misschien, snakken naar een zuivere benadering. Ik ben ervan overtuigd dat de gemiddelde Marokkaan liever een negatieve maar eerlijke boodschap hoort dan een slijmverhaal.

Tijdens de research in Utrecht sprak ik steeds over 'wij' en 'jullie', een directe benadering waarbij witte Nederlanders zich altijd ongemakkelijk voelen, maar die door 'hen' allang als onafwendbaar wordt gezien. Verreweg de meeste Marokkanen realiseren zich dat ze gedoemd zijn de rest van hun leven aan de andere kant van de lijn

te blijven. Nederlanders geloven nog in betere tijden - wij kunnen het ons permitteren.

Jaren geleden sprak ik met een paar Marokkanen aan tafel die giftig bitter waren over hun teleurstelling in de media. 'Wij trekken altijd aan het kortste eind. Altijd,' zei er één. 'Niet bij mij,' reageerde ik, 'echt niet'. Het ging om Adil en Nabil, twee piepjonge eigenaren van een boksschool in Rotterdam. Ik wilde hun pupillen filmen, zij waren bang dat het negatief zou aflopen. Ik probeerde hen te overtuigen van mijn nobele bedoelingen: de school neerzetten als een poging iets goeds te doen met de lokale jeugd. Uiteindelijk stemden ze toe. Wij filmden tijdens een training, en onder de geruststellende blikken van de trainers kregen we een aantal jongens zover dat ze, op ons verzoek, met hun handschoe-

Foto Joost van den Broek / de Volkskrant

nen bijna tegen de lens sloegen. De reportage kwam in *Netwerk*, iedereen tevreden. Totdat.

Een aantal maanden later kreeg ik een woedende Adil aan de telefoon. Wat ik hem nou geflikt had. Ik had geen idee wat hij bedoelde. Wat bleek? Een collega had een reportage gemaakt over de agressiviteit van Marokkanen en zocht nog wat leuke beelden. Juist. En het had uiteraard geen zin uit te leggen dat ik van niets wist. Adil en Nabil hadden gelijk gekregen.

Als ik Nederlanders interview, wordt me zelden of nooit gevraagd of ik de montage op een evenwichtige manier wil uitvoeren. Nederlanders verwachten alang niet meer dat journalisten de nuance zoeken. Marokkanen appellieren stevast aan waarden die als journalist bijna vergeten zijn: zuiverheid, nuance, respect.

En nog iets. Anders dan Nederlanders gaan Marokkanen ervan uit dat je belang niet puur professioneel is, maar ook persoonlijk. Ze willen dat je je voor hen interesseert, ook op momenten dat je hen niet nodig hebt. Heerlijk. Misschien naïef, zeker leerzaam. In die zin poogt dit artikel iets over ons te zeggen, meer dan over hen.

Kort geleden ging ik op voorgesprek bij een instelling voor moeilijke jeugd. Ook hier waren het vooral de allochtonen die rechttoe, rechtaan de vrees uitspraken dat wij vooral kwamen om te filmen hoe dingen uit de hand konden lopen. Anders gezegd: aapjes kijken. Een begeleider gaf aan dat dat niet zo was, en dat meneer Tetteroo wel zou uitleggen waarom niet. Twintig paar ogen op mij gericht. Geen idee wat ik moest zeggen. Uiteraard hadden ze gelijk.

Denk niet dat ik me geroepen voel deze groepen in bescherming te nemen. Vaak heb ik de mensen verwenst als ze weer niet kwamen opdagen bij een afspraak. Evenmin heb ik de illusie dat de hierboven beschreven rechtschapenheid een etnisch mandaat betreft.

Waarschijnlijk moeten we vaststellen dat sociale klassen in Nederland meer en meer worden bepaald langs etnische lijnen. Het betreft groepen die *streetwise* zijn, tegen wil en dank. Zie het daarom als een pleidooi in mijn beroepsgroep voor zuivere berichtgeving over bevolkingsgroepen waarmee 'wij' nog veel mee te maken krijgen, of we willen of niet.

Peter Tetteroo is journalist.

Vanavond zijn de jongens uit Zuilen te zien in *Profiel*, Ned.2, 22.50 uur.

problemen in het onderwijs.

Het duizelt mij nog steeds en dus vind ik het moedig dat de staatssecretaris al uitspraken deed over de aanpak. Alleen zijn die nog wel wat vaag, lijkt me. Het halen van de urennorm, het opkrikken van het niveau van de pabostudenten en het opvijzelen van de positie van de leeraar zal van competentiegericht en probleemgestuurd onderwijs nog geen succes maken.

Op tal van internationale scholen werkt men al jaren van kleuteronderwijs tot eindexamen competentiegericht en probleemgestuurd. Veel leerlingen met een internationale schoolcarrière stromen door naar hbo's, universiteiten en colleges over de hele wereld. Zo ook twee van onze kinderen. Het werkt dus wel degelijk.

Terecht spreekt de staatssecretaris over structuur, examenkwaliteit en duidelijkheid omtrent de beoogde doelen. Maar hoe dat moet, wordt in het midden gelaten. Maar juist in het ontbreken van de structuur en het duidelijk maken van de verwachtingen, zit het probleem.

Probleemgestuurd en competentiegericht onderwijs heeft niets te maken met 'leerlingen het zelf maar laten uitzoeken'. Het vereist dat een leerkracht zeer gestructureerd aan de gang gaat, de leerdoelen en exameneisen boven zijn bed en op de muur in het lokaal plakt en continu nagaat wat de leerlingen wel en niet weten en kunnen. Daarna bepaalt hij of zij welke lessituaties moeten worden gecreëerd en welke leermaterialen nodig zijn opdat leerlingen niet alleen de vaardigheden kunnen verwerven, maar ook een schat aan feitenkennis kunnen opdoen.

Dat is niet niks en daarvoor is veel training en oefening nodig. Op de internationale scholen waar ik werkte, stuurt de leiding elke nieuwe leerkracht naar een driedaagse basiscurriculum. Daarnaast wordt veel gedaan aan professionele training binnen en buiten de school.

Pas als leerkrachten weten wat ervan ze wordt verwacht, als ze hebben geleerd hoe dit Nieuwe Leren te structureren en getraind worden door mensen die weten hoe je te werk moet gaan, kan het Nieuwe Leren beginnen. De leerkrachten moeten beseffen dat het hard werken is geblazen en ze moeten bereid zijn veel te lezen en te leren. Misschien leidt uitstel tot een betere start.

Jenneke Kester

De auteur is docent.